

Ohar metodologikoak (I. zatia)

IKERKETA PROIEKTUA: EUSKADIKO HIRUGARREN SEKTORE SOZIALAREN
LIBURU ZURIA 2020

Bizkaiko hirugarren
sektorearen Behatokia

2019ko abendua

bizkaiko hirugarren
sektorearen behatokia

Ohar metodologikoak

IKERKETA PROIEKTUA: EUSKADIKO HIRUGARREN SEKTORE SOZIALAREN LIBURU
ZURIA 2020

Bizkaiko Hirugarren Sektoreko Behatokiko Taldea

2019ko abendua

bizkaiko hirugarren
sektorearen behatokia
observatorio del
tercer sector de bizkaia

Sarrera	4
Aztertuko den unibertsoa identifikatzeko fasea.....	5
Lagin bati kontsulta kuantitiboa egiteko fasea	7
Datu kuantitatiboen analisi-fasea.....	8

Sarrera

Proiektuaren hiru fase edo une datoz bat ikerketa honen landa-lana esan diezaiokegunarekin: azterlanaren xede den unibertsoa identifikatzeko fasea, erakunde kopuru esanguratsu baten (lagina) ezaugarri buruzko datu kuantitatiboak biltzeko fasea eta, pertsonen eta erakundeen lagin arrazoitu bati egindako kontsulta oinarri hartuta, informazio kualitatiboa biltzeko fasea.

Txosten honek (I. zatia) adierazitako lehen bi faseetako ekintzen eta emaitzen berri emango du (gerora, ohar metodologikoen bigarren txosten bat egingo da, landa-lanaren hirugarren faseari buruzko informazioa jasotzeko). Horrez gain, txosten honetan informazio kuantitatiboa aztertzeke faseari atal bat eskaini zaio, egindako estatistika-prozesu nagusiak deskribatzeko.

Aztertuko den unibertsoa identifikatzeko fasea

Aurretiko gogoetak:

Garrantzitsua da hau kontuan izatea: Euskadiko Hirugarren Sektorre Sozialaren Liburu Zuria 2020k abiapuntutzat hartu du 2015. urteko lan beraren edizioan aurrez unibertsoa identifikatzeko eginiko lana.

Lan hori egiteko, hirugarren sektore sozialari lotutako figura juridiko nagusien 10 erregistro ofizialen baino gehiagoren datuak eskatu eta bildu ziren: Euskal Autonomia Erkidegoko Elkartearen Erregistro Orokorra, Euskal Autonomia Erkidegoko Fundazioen Erregistroa, Euskadiko Gizarteratze Enpresen Erregistroa, Euskadiko Kooperatiben Erregistroa, Erakunde Erlijosoen Erregistroa, Hezkuntza eta Kultura Fundazioa, Elkartearen Erregistro Nazionala, Osasunaren, Gizarte Zerbitzuen eta Berdintasunaren Fundazioak, Elkarte Kooperatiboen Erregistroa, Lan Elkarteak eta Lan Fundazioak (EAEn egoitza duten entitateak, jarduketa-esparruaren arabera, EAEko Erregistroan edo Estatuko Erregistroan erregistra daitezke. Biak biltzea da interesgarriena). Horrez gain, webgune espezializatuetan argitaratutako enplegu-zentro berezien zenbait zerrenda ere erabili dira. Erabilitako erregistro multzoari esker, prozesua ahalik eta erakunde gehien aintzat hartuz abiatu zela ziurtatu ahal izan zen.

Figura juridiko batekin formalki eratzeko inskribatzea derrigorrezkoa denez, erregistro ofizialak figura juridiko bakoitzeko erakundearen zerrenda "osotzat" jo daitezke. Nahiz eta baja ematea derrigorrezkoa izan, praktikan erakunde asko ez dira desegiten legez ezarritako bideei jarraituz; hori dela eta, aktibo ez dauden erakunde askok erregistratuta jarraitzen dute.

Egoera hori zuzendu nahian, 150 zerrenda ez-ofizial baino gehiagoko datuak bildu eta erkatu ziren. Zerrenda horiek zerikusia dute sektorearen jarduerarekin eta, bilaketa zehatz baten ondoren identifikatu eta estrategikotzat jo ziren.

Erregistro ez-ofizial horietan izena ematea ez da derrigorrezkoa; beraz, zerrenda partzialak dira, figura juridikoaren irizpidea betetzen ez dutenak, baizik eta beste batzuk, hala nola jarduketaren esparru geografikoa, jardueraren esparrua eta kolektibo hartzailea. Zerrenda horiek praktikan baliagarriak direnez, maiztasun handiz eguneratzen dira (harremanetarako datuak, oro har, dinamikotzat jo daitezke).

10.000 biztanle baino gehiagoko EAEko udal guztietako elkartearen zerrendak bildu ziren. EAEko hirugarren sektore sozialarekin lotutako bigarren mailako entitateen (sareen) zerrenda guztiak bildu dira. Halaber, gida eta argitalpen interesgarrietan (Boluntariotzako Erakundearen Euskal Errolda, Emakundeko emakumeen elkartearen gida, www.direktoria.net -Eusko Jaurlaritzaren gizarte-zerbitzuen entitateak, foru-aldundiak, boluntariotzako agentziak ...) dauden zerrendak ere bildu dira. Horrez gain, azken urtean (2013-2014) hirugarren sektore sozialaren erakundearen jarduerarekin lotutako deialdi nagusien laguntza publikoen ebazpenak bildu dira (Eusko Jaurlaritzaren, foru-aldundien eta 3 euskal hiriburu-tako udalen laguntzak). EDE taldearen barne-laneko zerrendak ere erabili ziren (jardunaldien deialdiak, beste proiektu batzuetako parte-hartzaileak eta abar).

Horrez gain, aipatu txostenaren landa-lanean nahiz ondoren zenbait unetan, Interneten miaketa bat egin da, zerrenda ez-ofizialekin egindako lana osatzeko, eta horri esker, beste "espazio" batzuetan erakunde bakoitzeko informazioa aurkitu ahal izan da (prozesu hori ere sakona izan da, eta zalantzazko erakunde bakoitza bilatzea eskatu du). Zehazki, Interneten GOOGLE bilaketa-motorraren bidez egindako miaketa bati buruz ari gara, gako-hitzen eta entitatearen izenaren bidezko zenbait kontsulta eginez, era askotako iturritan (entitatearen webguneak eta sare sozialen profilak ere bai) datuak berrikusteko/ikertzeko aukera emango duena: herri-administrazioak; beste entitate batzuk (elkarteak, federazioak...); berriak komunikabideetan (prentsa, irratia...); argitalpenak (artikuluak, monografiak...); eta beste batzuk (kartelak eta/edo jarduera-liburuxkak). Zer datatan argitaratu den kontuan izanda egiaztatu da informazio horien

egunerokotasuna eta zenbait iturritan lortutako informazioa kontrastatu da¹. Lan horri esker, erakunde batzuk azterlanaren xedearekin bat datozen edo ez argitu daiteke; lanean jarraitzen duten, aktibo ez dauden eta baja eman duten erakundeak identifika daitezke; eta eskura ez dauden edo behar bezala eguneratu gabeko telefonoak eta helbide elektronikoak lor daitezke.

Ez dira aktibotzat joko, landa-lanaren prozesu osoa amaitu ondoren, zalantzazkotzat jotzen diren erakundeak, aktibo ez egotea litekeenetzat jotzeagatik. Izan ere, esan nahi izango du:

- Ez dela harremanetarako datuen bidez aurkitu, nahiz eta zenbait unetan, ordutan eta abarretan saiatu.
- Ez dela sare bakar baten kide.
- Sektorean estrategikotzat jotako iturri ez-ofizialeko bakar batean ez da haren erreferentziarik topatu, miaketa sakona egin ondoren.
- Ez du diru-laguntza bakar bat ere jaso azken urtean.

Ekintza	Deskribapena eta lorpenak	Adierazleak
Kontsulta erregistro ofizialei alta eta baja berriak identifikatzeko	<p>Sektoreko figura nagusien erregistro ofizialen multzoari eskatu zaio (EAE eta estatu mailan) 2014ko urtariletik hona erakundeen alten eta bajeen zerrenda.</p> <p>Erregistro horien jardueraren esparruaren araberrako erakundeen sailkapena gurearekin bat ez datorren neurrian, jakinarazten zaizkigun alten kopurua ez dator bat datu-basean sartzen diren alten kopuru errealekin. Izan ere, eskuzko lehen iragazpena egin behar da, gure azterlanaren xedearekin (hirugarren sektore soziala) bat ez datozela susmatzen dugun horiek baztertzeko.</p> <p>Ezin izan dira ezagutu erakundeen bolumenari dagokienez esanguratsuenak diren bi erregistro ofizialetan erregistratutako bajak zein izan diren, zehazki, Euskadiko Elkartearen Erregistro Orokorretan eta Euskadiko Fundazioen Erregistroan.</p> <p>Ekintza horren bidez, guztira 1.564 alta² eta 24 baja identifikatu dira.</p> <p>Datu-basean altak aintzat hartzen ditugunean, erregistroaren bidez lor daitekeen harremanetarako oinarritzko informazioa ere aintzat hartu da eta jarduketa-esparruaren araberrako sailkapen bat egin da, a priori egokienetzat jotakoa esleituz.</p>	<p>3.487 erakunde xede zeuden hasierako datuak oinarri hartuta (2015eko Liburu Zuriaren arabera).</p> <p>Baliozko altak sartu ondoren, 2019aren hasieran aktibo zeuden ustezko 4.130 erakunde xede zeuden.</p> <p>Kasuen % 44tan ez genekien telefono-zenbakia, eta % 60tan, ez genekien helbide elektronikoa.</p>
Harremanetarako datuak identifikatzea	<p>Datu-basetako erakunde askoren harremanetarako daturik ez genuenez, berriz ere Interneten arakatze-lan bat egin da, harremanetarako datuak bilatzeko.</p> <p>Aldi berean, kontsulta kuantitatiboari buruzko ondoko fasea egin da.</p>	<p>315 helbide elektronikoko berri eta 180 telefono-zenbaki berri lortu ziren 2019ko landa-lanean.</p>

¹ Oro har, baztertu egin dira datu batzuk, baldin eta Eusko Jaurlaritzako Elkartearen/Fundazioen Erregistroko –erregistro horrek ez ditut aintzat hartzen harremanetarako telefonoaren, helbide elektronikoen edo webgunearen daturik-erreferentziekin **soilik** bat egin duten emaitzak izan dituzten kontsultetakoak baziren edo enpresen katalogoen edo beste orri ez-ofizial batzuen erreferentziak bazituzten. Iritzi da datuak ez zirela fidagarriak. (adibidez, www.einforma.com, www.informacion-empresas.com, www.empresia.es...).

² Alta horietan xede ez diren erakundeak baztertzeko bahetze-lan bat egiten den neurrian, kontuan izan behar da datu-basean gutxi gorabehera erakunde horietako 600 inguru sartu direla azkenean.

Lagin bati kontsulta kuantitiboa egiteko fasea

Aurretiko gogoetak:

Garrantzitsua da hau kontuan izatea: fase honen helburu nagusia erakundeen lagin ordezkagarri bateko datu kuantitatiboak lortzea bada ere, online galdetegi bat oinarri hartuta, unibertsoari buruzko ezagutza zabaltzeko ere baliatu da. Izan ere, unibertsoa ez da osorik kuantifikatzen, fase hau amaitu arte.

Ekintza	Deskribapena eta lorpenak	Adierazleak
Unibertsoko erakundeekin zuzenean harremanetan jartzea, galdetegia erantzutera motibatzeke.	<p>Fase honen hasieran, online galdetegiaren bidalketa masiboa egin da, helbide elektronikoa genuen erakunde guztiei. Horrez gainera, bidalketa osatu egin da, landa-lanean beste helbide elektronikoa batzuk identifikatu ahala.</p> <p>Ondoren, erakundeek jarraipena egiteko telefono bidezko deiak egin dira, baldin eta haien telefonozenbakia Behatokiaren datu-basean jasota bazegoen. Hala, ahaleginak dibertsifikatu dira hiru lurralde historikoetara, jarduketa-esparruetara eta figura juridikoetara iristeko. Horrez gain, azterlanaren aurreko edizioetan jada parte hartu zuten erakundeek (datuak eguneratzea) gain, beste erakunde batzuetara iritsi nahi izan da.</p> <p>Fase honetan, zenbait helburu eta ekintza uztartu dira:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erakundeek jarduera-datuak edo harremanetarako datuak eguneratzea. - Behatokia, Liburu Zuriaren ikerketa-proiektua eta entitateen web katalogoa ezagutaraztea. - Online galdetegia erantzutera motibatzea. - Galdetegia betetzeko beste bide batzuk erraztea (galdetegia paperean bidaltzea...). - Galdetegiko edukiekin lotutako zalantzak argitzea (galderen ulermena...). - Aplikazio informatikoarekin lotutako zalantzak argitzea (sarbide-gakoak...). - Erakunde bakoitzaren erantzunaren jarraipena egitea, galdetegia egoki betetzen duela ziurtatzeko (beteta dago, datuak eguneratu dira, bat datoz...) <p>Fase honetan, deien eta bidalketen ahaleginek nahiz lortzen diren erantzunek/galdetegiek proportzionaltasun bati eustea kontrolatzen dugu, jarduketa-esparruaren, figura juridikoaren eta erakundearen egoitza nagusia dagoen lurralde historikoaren arabera unibertsoaren hasierako banaketari dagokionez (laguntza gisa, erreferentziatzat hartu da argitaratutako azken lana).</p>	<p>1.658 galdetegi bidali dira posta elektronikoz, eta 81, paperean (eskatuta). Horrez gainera, gutunez 2.4768 bidalketa egin dira, online galdetegiaren berri emateko.</p> <p>1.013 erakunderekin zuzenean jarri gara harremanetan.</p> <p>Gutxi gorabehera 160 erakunde baja emanda edo aktibo ez daudela edo zalantzak direla identifikatu da 2019ko landa-lanean.</p> <p>3.938 erakunde xede aktibo zeuden unibertsoan 2019ko landa-lana amaitzean. % 36,5 telefono gabe zeuden, eta % 49,5 helbide elektronikorik gabe.</p> <p>407 erakunde hasi ziren 2019an galdetegia egiten.</p> <p>371 erakundek egoki amaitu zuten galdetegia 2019an (analisirako baliozkotzat jo dira). Erantzunen % 35,5 erakunde berrienak dira eta % 64,7 aurrez jada parte hartu zuten erakundeena.</p> <p>Lagin hori unibertsoko erakunde guztien ordezkagarria da estatistikoki. Konfiantza maila % 95ekoa da, eta errore-marjina gutxi gorabehera % 4,84koa.</p>

Datu kuantitatiboen analisi-fasea

Ondoren, tratamenduarekin eta datuen analisiarekin lotutako berariazko gai metodologiko batzuk zehaztuko dira.

Lehenik eta behin, hau aipatu behar da: landa-lanean lurralde historikoaren, jarduket-esparruaren eta figura juridikoaren arabera bidezko gerturatzeko egin den arren, amaitzean **haztapenen bidez** laginaren alborapenak zuzendu dira eta jasotzaileen bidez oreka berrezarri da, laginean erakunde mota desberdinen pisu erlatiboa unibertsoan egiaz duten pisuarekin koherentea dela bermatzeko. Zehazki, oraingoan, laginak hauek zituen:

- Arabako erakundearen *gehiegizko ordezkapen* arina osasunaren, enpleguaren eta gizarte-zerbitzuen alorren esparruetan, eta elkarte ez den figura juridikoa zuten entitateen gehiegizko ordezkapena ere bai.
- Gipuzkoan kokatutako erakundearen eta aisialdiko esparruko eta zeharkako esparru sozialeko *ordezkapen txiki*gia.

UNIBERTSOAREN BANAKETA, ESPARRUAREN, FIGURA JURIDIKOAREN ETA LURRALDEAREN ARABERA (%)

		Osasuna	Enplegua	Gizarte-zerbitzuak	Aisialdia	Garapenerako Nazioarteko Lankidetzak	Soziala-Zeharkakoa	Beste batzuk	GUZTIRA
ARABA	Elkartea	1,68	0,20	3,20	1,55	1,75	4,80	0,08	13,26
	Beste batzuk	0,05	0,36	0,53	0,03	0,05	0,05	0,13	1,19
BIZKAIA	Elkartea	4,83	1,02	9,98	6,71	6,58	20,40	0,58	50,10
	Beste batzuk	0,25	1,55	3,07	0,15	0,91	0,30	0,46	6,71
GIPUZKOA	Elkartea	2,49	0,36	5,23	3,68	3,76	10,90	0,18	26,60
	Beste batzuk	0,03	0,36	1,27	0,03	0,25	0,08	0,13	2,13
GUZTIRA		9,32	3,84	23,30	12,14	13,31	36,53	1,55	100,00

LAGINAREN BANAKETA, ESPARRUAREN, FIGURA JURIDIKOAREN ETA LURRALDEAREN ARABERA (%)

		Osasuna	Enplegua	Gizarte-zerbitzuak	Aisialdia	Garapenerako Nazioarteko Lankidetzak	Soziala-Zeharkakoa	Beste batzuk	GUZTIRA
ARABA	Elkartea	4,85	0,54	4,58	1,62	1,62	2,16	0,00	15,36
	Beste batzuk	0,27	0,81	0,81	0,00	0,00	0,00	0,00	1,89
BIZKAIA	Elkartea	7,55	0,54	15,36	4,58	4,58	9,97	1,08	43,67
	Beste batzuk	0,00	2,96	5,93	0,54	2,43	0,54	0,27	12,67
GIPUZKOA	Elkartea	5,12	0,54	4,31	1,89	4,04	5,66	0,27	21,83
	Beste batzuk	0,00	0,27	2,96	0,00	1,08	0,27	0,00	4,58
GUZTIRA		17,79	5,66	33,96	8,63	13,75	18,60	1,62	100,00

JASOTZAILE³ PARTZIALAK FIGURA JURIDIKOA, LURRALDE HISTORIKOA ETA JARDUKETA-ESPARRUA OINARRI HARTUTA.

		Osasuna	Enplegua	Gizarte-zerbitzuak	Aisialdia	Garapenerako Nazioarteko Lankidetzak	Soziala-Zeharkakoa	Beste batzuk
ARABA	Elkartea	3,67	4,00	7,41	10,33	11,83	23,88	10,17
	Beste batzuk	2,00	4,67	7,00				
BIZKAIA	Elkartea	7,14	20,00	6,89	15,53	15,24	21,70	
	Beste batzuk		5,55	5,50				

³ Jasotzaileak zatikiak dira, eta gure lagineko erakundeetako bakoitzak unibertsoan zenbat erakunde ordezkatzeko dituen adierazten dute.

GIPUZKOA	Elkartea	5,21	7,00	12,88	20,86	9,87	20,43	
	Beste batzuk		14,00	4,55		2,50	3,00	

Bestalde, analisiaren zenbait zatitan **outlinertzat** jotako erakundeak identifikatzea eta baztertzea erabaki da, hau da, erakunde desitxuratzailerak, beren balioek nabarmen handitzen baitzuten laginaren bariantza (baztertzean, estatistiken distortsioa murriztu zen). Zehazki, erakunde outlinertzat jo dira:

- a) 10 milioi euro edo gehiagoko aurrekontua zuten erakundeak.
- b) ordaindutako 250 pertsona edo gehiago zituzten erakundeak.
- c) 1.000 boluntario edo gehiago zituzten erakundeak.
- d) 30.000 erabiltzaile baino gehiago izanda, zerbitzuak ematen zituzten erakundeak.

Horrez gainera, **galdutako balioen** (ez zegoen informazioa) tratamendua egin da “*bolumen ekonomikoa*” aldagaian, datu multzo oso eta trinko bat lortzeko eta estatistika-teknika arruntak aplikatu ahal izateko multzo horri. Zehazki, datuak inputatzea erabaki da: prozedura horrek laginean jasotako informazioa erabiltzen du informazioa falta zaien erregistroak dituzten aldagaiei balio bat esleitzeko. Hau da, hutsik zeuden datuen ordez laginetik zetozen datu ezagun onargarriak jarri dira, kasu bakoitzean erregistro horretatik gertuen egon daitekeela uste den balioa emanez.

Inputaziorako kontuan izan dira “esparrua” eta “ordaindutako langileen bolumena” aldagaiak eta zenbait probaren ondoren, zenbatesle sendoenetzat hartu da *trimediaren* estatistika: joera zentralerako indize bat, hiru neurriko batezbesteko aritmetiko haztatua kalkulatzean datzana (erdibidekoa -pisu bikoitzarekin- eta lehen eta hirugarren kuartila).

Bukatzeko, aipatu behar da sektore osoko bolumen ekonomikoan eta ordaindutako langileen eta boluntarioen bolumenean aipatutako **kopuru nagusiak** kalkulatzeo laginean bildutako datuak estrapolatu direla. Zehazki, **estimazio partzialen agregazio** metodoa erabili da, hiru funtsezko aldagaien geruzak aintzat hartuz: jarduketa-esparrua, figura juridikoa eta diru-sarreraren bolumena. Zenbateslearen kalitate edo zehaztapen handiagoa bermatzen du horrek, balioen bariantza edo dispertsioa murrizten baitu.

Kasu honetan, bolumen ekonomikoa kalkulatzeo egokienetzat jo den zenbatezlea *trimediaren* estatistika izan da, eta boluntarioen eta ordaindutako langileen bolumenak kalkulatzeo, batezbestekoaren estatistika.